

Halo! Pridobitniki,
najboljše Vaše investicije so oglašili v dnevniku

Tel. 38-55

„GLAS NARODA“!

Mesečna naročnina
25 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček,
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

- Čez nedeljo
- Sport
- Glas slovenske žene
- Glas naših izza meje

Št. 82 Izhaja vsak dan V Ljubljani v ponedeljek, dne 22. julija 1935 Rokopisov ne vračamo Leto I

Zaključek načelne proračunske razprave v Narodni skupščini

Včeraj so govorili dr. Veble, dr. Koce, Ivan Mohorič, Anton Novačan -- Predlog o dvanaajstinih je bil v načelu sprejet s 190 proti 2 glasovoma -- Opozicija se je vzdržala glasovanja

BEOGRAD, 21. julija. b. Danes se je nadaljevala pred plenarom Narodne skupščine razprava o proračunskih dvanaajstinih. Skupščina je zborovala permanentno do pozne večerne ure. Na seji je govorilo preko 20 narodnih poslancev. Od Slovencev so govorili danes dr. Jurij Koca, Ivan Mohorič, dr. Andrej Veble in doktor Anton Novačan, vsi o gospodarskih prilikah v državi. Med sejo je prišlo do burnih scen, zlasti med govori narodnih poslancev Baniča in Kabalina.

BEOGRAD, 21. julija. b. Prvi govornik na plenarni seji Narodne skupščine je bil poslanec Radoslav Vučetić. Kritiziral je postopanje vlade glede gospodarskih ukrepov in kritiziral je dalje, da se narodnim gledališčem daje velike dotacije, medtem ko kmeti sploh nikdar ne gre v gledališče in nima od njega ničesar. Nadaljni govornik je bil Todor Tomic. Izjavil je: Čudim se g. Dragiši Cvetkoviću, ki je še pred 15 dnevi trdil, da hrvatsko vprašanje obstoja, snoči pa je rekel, da ne obstoja, čudim se, kako hitro je izpremenil svoje mišljenje. Naravnost nepojmljivo mi je, da nekdo v štirinajstih dneh more tako zelo izpremeniti svoje politično mišljenje, kakor ga je g. Cvetković. Gotovi ljudje so smatrali, da se more z dr. Mačkom bratski razgovarjati in se z njim sporazumeti. Te volitve so pokazale, da se to lahko napravi, ker so v Sumadiji, na Oplenju in drugod volileci glasovali za dr. Mačka, in bi kmalu porazili sa-

mega Ilijo Mihajlovića v Arandjelovcu. Rekel je: Jaz vam pripeljem dr. Mačka v Leskovac. Zakaj pa ne? Če smo volili za Kovačevića, zakaj ne bi tudi za Mačka.

Nadaljni govornik je bil Dragiša Stojadinović. Za njim pa je govoril nar. posl. Ivan Mohorič, ki se je v daljšem govoru bavil s predlogom zakonskega načrta o dvanaajstinih in izjavil, da se ta proračun bistveno razlikuje od vseh predhodnih proračunov. Prej se je stremelo za zmanjšanje proračuna in se je sprovajala štednja, da bi se tako zagotovilo proračunsko ravnovesje. Od leta 1932. dalje pa se nahajamo v eri proračunskih deficitov.

Ob koncu svojega govora je Ivan Mohorič omenil gospodarske razmere v Dravski banovini in rekel, da je pogrešeno mišljenje, da v Dravski banovini vlada blagostanje. Nasprotno je gospodarsko stanje v Dravski banovini zelo slabo, delavstvo, obrtniki in kmetje žive zelo nepovoljno kakor tudi v drugih krajih. Naposlled izjavlja, da bo glasoval proti proračunu.

Nato je dobil besedo posl. dr. Andrej Veble. Ta je uvodoma utemeljil, zakaj podpira vlado, ter nato prešel na sam predlog zakona o dvanaajstinih. Govoril je o finančni politiki, naj bi se izboljšala v dveh smereh: dvigniti naj bi se domača produkcija in s tem vse blagostanje, ker bi porastli dohodki. V nadaljnjem je govornik omenil posebne potrebe Dravske banovine. Zavračal je trditve, da bi bila Slovenija boga-

tejša, ker ima veliko industrije in velik tujski promet. Domača rudarska podjetja se nahajajo v krizi. Privatna premogokopna podjetja imajo premalo odjemalcev. Tujski promet se bori s težkočami, ker se delajo umetne ovire s strani sosednih držav. Končno poziva vlado, da posveti tudi Dravski banovini vso svojo pozornost.

Za dr. Kocetom, katerega govor bomo po možnosti prinesli v celoti, je govoril g. Anton Novačan, ki se je dotaknil političnih razmer in napadal dr. Marušića in Puelja. Ko je še poslanec Kabalina končal svoj govor, je predsednik skupščine odredil polurni odmor.

Ob 15.20 se je seja nadaljevala. Besedo je dobil dr. Milan Stojadinović, burno pozdravljen od skupščinske večine poslancev. Po njegovem govoru se je prešlo k poimenskemu glasovanju.

Predlog dvanaajstin sprejet s 190 : 2 glasovoma

Predlog dvanaajstin je bil sprejet v načelu s 190 glasovi proti 2. Proti sta glasovala samo Voja Lazić in Djurić, drugi opozicijski poslanci pa so se glasovanja vzdržali. Zanimivo je, da je glasoval tudi bivši minister dr. Svetislav Popović. Po glasovanju je bila seja zaključena in sledeča napovedana za jutri zjutraj ob 8. z dnevnim redom.

Razprava o predlogu zakona o proračunskih dvanaajstinih v podrobnostih.

Zanimive Davidovičeve izjave

BEOGRAD, 21. julija. b. Danes dopoldne je bil v Kruševcu politični shod, na katerem je govoril bivši predsednik vlade in voditelj bivše demokratske stranke g. Ljuba Davidović. Shoda se je udeležila ogromna množica ljudi. Davidović je imel ob tej priliki daljši govor, v katerem je med drugim izjavil tudi sledeče: Vpraša se, ali obstoji hrvatsko vprašanje. Jaz smatram, da obstoji tudi nadalje, kakor obstojata tudi srbsko in slovensko vprašanje. Glavni razlog za to je ta, da se nismo poznali in da je raslo medsebojno nezaupanje. Me demokrati smo v načelu za enako pravico za vse. Hočemo iskreno politično razumevanje in hočemo rešiti to vprašanje sporazumno. S Hrvati hočemo sporazum, ki ga smatramo za možnega, kar smo dokazali že leta 1923. in 1924., ko smo se sporazumeli s pokojnim Radićem. Tedaj je on priznal monarhijo in ustavo, šel je v Beograd in se udeležil skupščinskega dela. Nadalje je izjavil tudi naslednje:

»Za unitarno državo, a za široke samouprave«

Jaz sem za unitarno državo, obenem pa za najbolj široke samouprave. Glede vlade gospoda Stojadinovića izjavlja sledeče: Eno je danes gotovo, da je dr. Stojadinović mnogo obetal, česar se pa jaz bojim, ker kdor mnogo obljublja, malo da. Jaz ne obljubljam dosti, pa verujte, da bi mogel mnogo izpolniti... Sedanje vlado je treba sprejeti z veliko rezervno. Zakon o volitvah narodnih poslancev mora omogočiti delo v Narodni skupščini. Nadalje je rekel: Jaz hočem ohraniti prerogative Narodne skupščine, toda hočem izmenjati sistem dela. Glede novega volilnega zakona želim, da se ustanovi proporcionalni sistem, a ne sreski, sreski sistem ni pravičen, ker mora biti tudi manjšina zastopana v Narodni skupščini.

Zborovanje opozicijskih zemljoradnikov

BEOGRAD, 21. julija. b. Danes so imeli opozicijski zemljoradniki, ki so sodelovali na listi dr. Vladka Mačka, v Bosanski Dubici političen shod, na katerem sta govorila dr. Branko Čubrilo in dr. Čeda Kokanović. Oba sta naglašala, da je danes večja potreba, kakor kdaj poprej, da se v Jugoslaviji stvori močan kmetijski pokret, ki se bo razprostil preko vse države.

gotove davčne olajšave, ki jih je treba takoj izvesti, če stopi torej finančni minister s takimi predlogi pred Narodno skupščino, potem je to nov dokaz, da kaže kraljevska vlada popolno razumevanje za ljudske po-

Vremenska napoved

NOVI SAD, 21. julija. Pretežno oblačno v večjem severnem delu, kjer bo mogoče nekoliko deževalo. Mestoma mogoče nevihte, jasno na skrajnem jugu. Solnce vzhaja ob 4.11, zahaja ob 19.17.

Isalदारis spet predsednik grške vlade

Grški kmetje za monarhijo

ATENE, 21. julija. AA. Neki današnji jutranjki poročajo, da je v pokojni general Vlahojanis govoril na nekem kmečkem shodu za dosedanje vladavino, nakar so ga kmetje napadli in ga dokaj resno ranili.

Italijansko-francosko prijateljstvo v luči abesinske afere

PARIZ, 21. julija. AA. r. Francoski tisk z velikim zanimanjem motri razvoj italijansko-abesinskega spora. Pri tem skušajo listi ostati čim bolj nepristranski in brezpogojno objektivni. Sicer kažejo veliko bojazen, da se ne bi spor izrodil v tej ali oni smeri, vendar pa zavzemajo vsi v svojih poročilih in komentarjih o njem poseben ton, ki kaže, da francoska javnost ne bo rada zapravila ne italijanskega niti angleškega prijateljstva.

»Echo de Paris« pravi o tem med drugim, da bi bila prava blaznost žrtvovati zaradi tega spora francosko-italijansko prijateljstvo. V nekih okoliščinah bi Francija mogla celo moralno podpirati Italijo. Na tak razvoj italijansko-abesinskega spora moramo biti vsekakor pripravljeni. Pri tem pa ne smemo zanemariti položaja Društva narodov, na katerem je zasnovana vsa naša politika o kolektivni varnosti in miru.

»Echo de Paris« obznanjuje, da se je Mussolini odločil angažirati Italijo v toliki meri, tako v vojaškem kakor finančnem, političnem in moralnem pogledu, kakor da ne bi pomislil na to, da je nemška vlada prav te dni sprožila veliko diplomatsko ofenzivo. Mussolini sicer pravi, da Italija ne glede na svojo akcijo v Vzhodni Afriki ne bo dopustila, da bi se poslabšal evropski mednarodnopolitični položaj. Vendar je lahko prepričan, da bo državni kancelar Hitler pač storil vse, da bi Italiji v Evropi čim več škodoval, in sicer baš tedaj, ko bo morala posvetiti vse svoje sile vzhodnoafriški aferi.

Pred prekinitvijo odnošajev z Abesinijo?

»Petit Parisien« je objavil poročilo svojega rimskega poročevalca, ki pravi, da presoja italijanski politični krogi poslednji govor abesinskega cesarja zelo resno in sodijo, da je bil mnogo bolj oster, kakor bi bilo sklepati iz službenega komunikata, ki so ga prejeli zastopniki tujega tiska. Glede na to, bi bilo treba računati že s prekinitvijo diplomatskih odnošajev med Italijo in Abesinijo. To pa bi še nikakor ne pomenilo vojne napovedi. Italija se bo že radi svojega moralnega prestiža skušala okoristiti z določbami pakta Društva narodov in angleško-francosko-italijanske pogodbe iz leta 1906.

Izredna pooblastila tudi v Španiji

MADRID, 21. julija. AA. Poslanska zbornica je dala finančnemu ministru posebna pooblastila, da uravnava državni proračun in odredi potrebne prihranke.

Govor predsednika vlade dr. Stojadinovića

BEOGRAD, 21. julija. AA. Po odmoru današnje popoldanske seje Narodne skupščine je predsednik Narodne skupščine Stevan Čirić podelil besedo predsedniku ministrskega sveta in zunanjemu ministru dr. Milanu Stojadinoviću, ki je izjavil:

Gospodje narodni poslanci!

Predvsem se vam želim zahvaliti za pozornost, s katero ste spremljali razpravo o proračunskih dvanaajstinih. Dolžan sem v imenu kraljevske vlade odgovoriti na storjene opombe. Razume se samo na opombe, ki se nanašajo na zakon o predloženih proračunskih dvanaajstinih. Zaradi tega naj mi bo dovoljeno, da se v prvi vrsti zavarujem pred fistiimi govori, ki so se nanašali na visoke državne činitele ali na tiste državne ustanove, ki se jih ne sme dotakniti nobena razprava (tako je).

Prav tako se ne morem spustiti v razgovor o nastanku in sestavi sedanje vlade, kakor je to storil glavni govornik skupščinske manjšine g. dr. Baričević (vzklik: Tako je!). Končno, gospodje, se moram najodločnejše zavarovati pred neokusnimi napadi na mojo osebo. Eden narodnih poslancev je smatral za umestno, da je ponovil napade, ki so izšli proti meni v nekih revolverskih listih 1924. leta, torej pred 11 leti, ki pa so že tedaj bili ne samo demantirani, temveč so bili njihovi pisci z moje strani toženi in od rednih sodišč obsojeni kot čisto navadni klevetniki (burno odobravanje).

Odgovoriti želim torej samo na opombe o zakonskem predlogu o proračunskih dvanaajstinih. Te opombe so bile dvojne: Na eni strani so se nanašale na finančno stran tega zakonskega predloga, druge pa so se večjele njegovi politični plati.

V finančnem oziru so gospodje iz manjšine navajali kot glavni argument tako v svojih govorih kakor v svojem pisnem poročilu, da je proračun dvanaajstin razkošen. Neki govorniki so rekli celo to, da je vlada podelila celo milijardo novih kreditov in da smo na ta način prišli do štiriinajst, petnajst milijard izdatkov. Navajen sem na kritiko, in zato prosim, naj mi gospodje iz manjšine ne zamerijo, če bom

te njihove trditve spravil v prave meje stvarnosti. (Klici z leve: Da slišimo!).

Državni proračun za leto 1934/35 je znašal 10 milijard 171 milijonov Din. Mi smo ta proračun podaljšali z dvanaajstinami enkrat za štiri mesece, sedaj pa za osem mesecev. Če smo pa dodali neke zneske v obliki naknadnih in izrednih kreditov, smo pa obenem tudi skrčili neke izdatke, tako da znaša proračun za 1935/36. leto z vsemi naknadnimi in izrednimi krediti 10 milijard 265 milijonov. Torej samo za 94 milijonov več, kakor prejšnji. Kakor vidite, gospodje, mi smo, hvala Bogu, še prav daleč od navedenega 15 milijardnega proračuna. Izdatke smo resda nekoliko povečali. Finančni minister pa vam je že povedal, zakaj smo to storili in v kakšne svrhe smo jih dali.

Vprašam vas, ali gre za razkošje, ali gre za luksuz, če proračun naraste radi novega trimilijonskega kredita za dovršitev že začetih narodnih šol po vsej državi?

Ali je luksuz, če je vlada odobrila letni kredit v znesku 23 milijonov Din za 2000 novih učiteljev, ali je luksuz, kadar hočemo najeti posojilo 50 milijonov Din za vodo v krajih, kjer so brez nje. (Burno ploskanje); ali gre za luksuz, kadar otvorimo kredit 50 milijonov za našo hrabro vojsko v dobi, ko je mednarodni položaj v Evropi tako moten (živahno ploskanje, vzklik: Živela vojska!). Če gre v teh in podobnih primerih za luksuz, in za razkošje, potem, gospodje, morem z zadovoljstvom izjaviti, da jemlje kraljevska vlada za te svoje ukrepe nase vso moralno odgovornost pred vami in pred ljudstvom. (Živahno odobravanje.) Govorniki proti temu zakonskemu predlogu torej niso imeli prav, ko so kritizirali višino dovoljenih kreditov. Še bolj nepravilni proti vladi pa so bili, ko so zamolčali znižanje zemljarine za eno tretjino in ukinitve famoznega § 7 pridobninskega davka. (Viharno odobravanje.) Če stopi finančni minister pred Narodno skupščino in sam izjavi, s tega mesta, da so davčna bremena dosegla svoj višek, da s svojo sedanjo višino preveč obremenjujejo ljudstvo in da zahteva nujna potreba

Čez nedeljo

»Slogin« večer

v počastitev nač. I. Deržića

Ljubljana, 21. julija.

Nerodni železničarji so sinoči priredili nač. Ivanu Deržiću za njegovo petdesetletnico intimen večer v restavraciji pri Novem svetu.

Vrsto govorov je otvoril višji kontrolor gosp. Jože Kurlan, ki je v toplih besedah očrtal slavljenčevu delo in zlasti poudarjal njegove zasluge za nacionalni, kulturni in socialni prosep železničarjev in njihovih družin. V imenu Lige slovanskih železničarjev in brodarjev je govoril njen tajnik, češkoslovaški senator Otakar Javornický iz Prage, ki se je z gospo soprogo udeležil večera. Burno pozdravljen je v svojem govoru med drugim naglasil, da češkoslovaški Jugoslovanci zavidajo Ivanu Deržiću, ker bi tudi sami potrebovali tako vztrajnega in odločnega delavca in borca v svojih vrstah. Preds. občestnega odbora Udruženja jugosl. žel. in brodarjev nač. g. Zupančič je takisto očrtal jubilejnostno uspešno delovanje, ki obsega že več ko 25 letno dobo.

Otvoritev novega kopališča v Kamniku

Kamnik, 21. julija.

Danes je bilo otvorjeno novo, drugo kopališče v Kamniku. Letoviško mesto Kamnik se sedaj lahko ponaša, da ima dvoje lepih kopališč, ki bosta zadovoljili še tako razvajenega letovišarja. Kake posebne otvoritve niti ni bilo, odprli so vrata, prišli so kopalci od blizu in daleč, pa je bilo vse opravljeno.

Smrt na Barju

Ljubljana, 21. julija.

Danes ob 8. zjutraj je bila uprava policije obveščena, da so našli večeraj na Barju utopljeno 24 letnega Viljema Boniserja, pristojnega v Krško, srez Litija. Bil je hlapec pri Kraljicu v Črni vasi 96 pri Ljubljani. Zjutraj so ga navsezgodaj ob pol 6. videli nekateri ljudje, kako je hitel in bežal proti Ljubljani, ter se vrgel v vodo.

Za njim je govoril v imenu osebja prometno-komercialnega oddelka g. Maselj, v imenu mariborske podružnice Udruženja g. Ropot, za mariborsko »Dravo«, posestrimo ljubljanske »Sloge«, g. Muravec, v imenu Nar. strokovne zveze pa g. R. Juvan. V imenu omladine je jubilarntu častil g. Ivo Korošec, v imenu mlajših železničarjev pa g. Kušar. Bančni uradnik g. Vrančič je govoril v imenu Zveze bančnih uradnikov ter v imenu nač. zasebnih nameštencev, h koncu pa je v šaljivo vedrem tonu spregovoril še tajnik g. Kravos. Med gosti je bil poleg mnogih drugih tudi inspektor dvorskih voz g. Grubanovič z gospo.

Godba »Sloga« je ves večer marljivo igrala in dovršeno pripomogla k lepoti tega večera. »Slogin« mešani pevski zbor pa je pod vodstvom drugega zborovodje g. Premelca lepo zapel več izbranih pesmi.

Slavljenec je bilo izročenih več šopkov in lepo spominsko darilo.

Govornikom se je zahvalil g. nač. I. Deržić, ki je naglašal, da veljaj vse slavyje ideji, ki jo je zastopal. Kot kmetijski sin je vedno stremel za kulturnim in gospodarskim napredkom slovenskega kmetijskega naroda.

vodo. Vzrok je bil ta, da so se snoči v soboto stopli v Črni vasi fantje in z nožem oklali po obrazu, rokah in životu 20 letnega Ivana Žitnika, posestnika kmetije sive iz Črne vasi, Ivan Žitnik je bil prepeljan zaradi težkih poškodb v splošno ljubljansko bolnišnico. Davi pa se je na kraj, kjer se je utopil Viljem Boniser, podala policijska komisija z zdravniškim svet. dr. Lužarjem in dežur. uradnikom Kettejem, ki je ugotovila dejansko stanje. Na prošnjo domačih je bilo prepeljeno truplo Boniserja k gospodaru in položeno na mrtvaški oder. Pekla ga je najbrže vest, da je Žitnika do smrti oklali in se je zato skušal na tak način izogniti kazni.

Nesreča

Snoči se je proti večeru igrala na železniški progi Ančka, 3 letna hčerka železničarja Groma pri čuvajnici 672 iz Dola pri Borovnici. Nena doma pa je pridrl brzovlak 606 ter jo pokodoval po glavi in rokah. Bila je prepeljana v ljubljansko splošno bolnišnico.

Bestra ptujska kronika

Razkrinkani kurji tatovi

Ze več mesecev so se vršile v bližnji in daljni ptujski okolici drzne tatvine kokoši. Orožniki so bili pridni na delu, toda vključ temu niso mogli izslediti rafiniranih tatov.

Pred dnevi pa je opazil neki posestnik v Rogoznici pri Ptuj, kako neki okrog 14 let star fant lovi kokoši na bližnjem travniku. Na posestnikov krik je sicer fant zbežal, toda odnesel se je s seboj tudi eno kokošo. Lastnik kokoši je zasledoval fanta ter ga dohitel v Ptuj in ga izročil policiji. Fant je bil prvotno zelo molčeč in ni hotel izdati svojega imena in bivališča. Slednji se mu je le razvezal jezik in izpovedal, da stanuje v Dornavi pri svojih sorodnikih K. J. in M., katera da gresta skoro vsak teden enkrat ponuči na lov za kokoši ter da jih spremlja na takih pohodih in stoji na preži, da jih ne zaloti nepoklicano oko. Po izvršeni tatvini pa takoj odnesejo plen prodati bodisi v Ptuj ali pa v Maribor. Orožnikom je fant pokazal okrog 80 posestnikov, koder so izvršili tatvino kokoši. Skupna škoda se ceni na ca. 10.000 Din. Fanta so izpustili, čim je izpovedal svojo in pregreho sorodnikov, dobra sorodnika in vzgojitelja pa so izročili sodišču, koder bodeta prejela zaslužen plačilo.

Štorkla v cestnem jarku

Zgodaj zjutraj se je napolila v spremstvu svojega moža 28 letna K. M., žena posestnika iz Hajdine v svrhu poroda v ptujsko bolnico. Med potjo pa je dobila tako hude porodne krče, da se je zgrudila v cestni jarek in tam porodila krepkega fanta. Po izvršenem porodu, seveda brez babice, pa je mož zavil otroka v predpasnik in se napolil z ženo domov.

Pazite na svoje predmete pri kopanju na prostem

Cestni nadzornik S., akademik C. in sodni uradnik G. so se kopali na Vičavi v bližini gostilne Belšak. Ko so se po kopanju oblekli, so opazili, da jim je nekdo odnesel denarnice z manjšimi zneski denarja.

Padee s stavbe

V graščini Turnišče pri Ptuj je bil zaposlen pri nekem popravilu na stavbi 61 letni zidar Skofič Franc iz Hajdine. Izmaknila se mu je lestva na odru in je padel iz višine 6 metrov ter zadobil težje poškodbe na glavi ter si zlomil levo roko.

Nezgod pri sekanju drv

Panjiher Franc, 12 letni sin viničarja iz Rodnega vrha je sekal drva pri tem pa mu je spodrsnila sekira in si je presekalo stopalo leve noge. Prepeljali so ga takoj v ptujsko bolnico.

Nesrečna padea z lestve

Solina Marija, 63 letna žena kočarja je šla po krmo za živino na hlev. Na lestvi ji je pa spodrsnilo ter je padla na pod ter si je poleg drugih notranjih poškodb zlomila tudi levo ključnico. — Podgoršek Jože, 65 letni hlapec iz Trčca je šel prenočevati na hlev. V temi mu je pa spodletelo in je padel tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. Oba poškodovanca se zdravila v ptujski bolnišnici.

Sport

Ligaške tekme

Primorje : Hašk 0 : 0 (0 : 0)

Ljubljana, 21. julija.

Danes je odigralo Primorje eno najvažnejših tekem lige prvenstva. Za Primorje je bila tekma odločilna, vendar pa dokončna odločitev se ni padla. Preostanejo mu še tri tekme in iz teh tekem mora zbrati še vsaj štiri točke; sicer bo padlo nazaj v podsavezno ligo.

Tekma, ki je bila odigrana pred približno 1200 gledalci ni nudila prav nobenega sportskega užitka. Primorje kljub ojačenju ni igralo prav nič boljše kot preteklo nedeljo s Slavijo O. Razlika je bila le v tem, da se ga je v par primerih držala smola, med tem ko je imel preteklo nedeljo izredno srečen dan. Najboljši mož je bil vsekakor Logar, ki je tudi držal prav zelo ostrih in nevarnih strelcev. Branila sta bila povprečna. V krilski vrsti je bil Boncelj prav dober. Slamič je s svojimi izpadi napravil zelo slab vtis. Za Juga pa ni mesta v krilski vrsti. Napad je igral raztrgano. Edini, ki je zadovoljil je bil Janežič na dnevem krilu. Jez na zvezi ni izpolnil pričakovanj. Vendar mu tega ne moremo štet v zlo, ker je to prva njegova tekma po 9 mesečni pavzi. Primorje je v tehničnem oziru mnogo zaostajalo za Haškom.

Tudi Hašk nas je danes zelo razočaral. Njegova igra niti od daleč ni odgovarjala položaju, ki ga zavzema na prvenstveni tabeli. Edini, ki je s svojo igro zadovoljil je bil Geyer kot srednji krilec. Obramba je v celoti napravila prav dober vtis. Slivak je bil nekoliko boljši od svojega partnerja. Haškova kombinacijska igra to pot ni rodila nobenih uspehov. Do pred sam gol je napad sicer večkrat prav lepo prišel, vendar pa v svoji vrsti ni imel strelcev. Od Haška smo res več pričakovali. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: Primorje: Logar-Hassl, Bertonec-Jug, Slamič, Boncelj-Janežič, Pupo, Pepček, Jež, Zemljčič. — Hašk: Grime-Slivak, Golac-Kovačević, Geyer, Kunst-Medarič, Fink, Leinert, Horvat, Petrak.

Primorje ima začetni udarec. Igra se jako raztrgano na obeh straneh. V 19. min. prvega polčasa izvede napad Primorja prav lepo kombinacijo. Pepček prodre pred sam gol, toda žogo pošlje tik mimo. Malo za tem zastrelja tudi Petrak zrelo šanso. V 38. min. kot proti Hašku. Nastane nevarna gneča pred golom. Toda nikogar ni ki bi poslal žogo v mrežo.

Drugi polčas potisne Primorje nekoliko Haškovec v obrambo, toda le za nekaj minut. V tem času strelja Janežič kot proti Hašku, toda kljub zreli situaciji, ki je nastala, ostane neizrabljen. Hašk prehaja počasi v premoč, toda njegov napad je pred golom zelo neodločen, kar pa je bilo strelcev na gol, so vsi ostali plen izvrstnega Logarja. V 34. min. strelja Pepček prosti strel proti Hašku, toda le v zgornjo prečko, od katere se žoga odbije v polje. Še nekaj izmeničnih napadov, ki pa ne ustvarijo nikakih opasnih situacij in sodnik Rakič iz Sarajeva odžviža konec.

Predtekme

Primorje (jun.) : Celje (jun.) 2 : 1 (2 : 1)

Kot druga predtekma je bila prvenstvena borba med Korotanom iz Kranja in Slogo. Korotanci so se pokazali kot premočni nasprotnik in so Slogo naravnost pregazili. Pri Korotanu je zlasti ugajala precizna kombinacijska igra, kakršne nam že dolgo ni predvedel noben slovenski klub. S to tekmo je Korotan dokazal, da spada med naše najboljše klube. Končni rezultat je bil Korotan (Kranj) : Sloga 11 : 0 (2 : 0).

Ostale ligaške tekme

BEOGRAD, 21. julija. BSK : Bask 4 : 3 (2 : 3). Bask je vodil že s 3 : 0 in je še v prvem polčasu vodil s 3 : 2.

ZAGREB, 21. julija. Gradjanski : Slavija (S) 1 : 0.

OSLJEK, 21. julija. Jugoslavija : Slavija (O) 2 : 0.

Lahkoatletsko tekmovanje v Mariboru

Maribor, 21. julija.

Danes dopoldne je priredil SK Rapid na svojem igrišču propagandni lahkoatletski miting. Tekmovalo je razveseljivo veliko število mariborskih atletov, a tudi doseženi rezultati so razmeroma dobri. Vodstvo mitinga je bilo v rokah gg. dr. Jetmarja, Fišerja, Berganta, Starešine in Perina. Zaradi skromne reklame je prisostvovalo tekmovanju le malo ljudi. Rezultati so bili naslednji: 100 m seniorji: 1. Mühleisen (Rapid) 11,9, 2. Stropnik (Železničar) 12, 3. Monderer (R) 12,1. Skok v višino: 1. Muznik (R) 165 cm, 2. Bogdan Davidović (Z) 165, 3. Vrzel (R) 155. Tek 400 m: 1. Mühleisen (R) 54, 2. Hofer (R) 55,3, 3. Crnobori (Z) 56,6. Kople, juniorji: 1. Lipovšek (R) 39,58 m, 2. Urbančič (Z) 37,61, 3. Brenc (Z) 35,59. 1500 m juniorji: 1. Trop (Z) 4,50,3, 2. Cigler (Maraton) 4,51,3.

Stedljivost za zimo LUTZ

Radio

Ponedeljek, 22. julija

LJUBLJANA: 12. Reproducirana glasba, 12.45 Vreme, poročila, 13. Čas, obvestila, 13.15 Reproducirana glasba, 14. Vreme, spored, borza, 18. Reproducirana glasba, 18.40 Zdravniška ura (dr. B. Magajna), 19.10 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nacionalna ura, 20. Harmonike (plošče), 20.15 Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine, 21.20 Čas, vreme, poročila, 22. Citraški koncert, vmes plošče.

3. Rotner (Z) 4,52,3, 100 m juniorji: 1. Kovac (M) 12,9, 2. Zorko (R) 13,1, 3. Kolbl (R) 13,1. Disk: 1. Kleut (Z) 28,21 m, 2. Požar (Primorje) 28,16, 3. Radič (R) 27,48, 200 m: 1. Mühleisen (R) 24,8, 2. Monderer (R) 25,9, 3. Jeglič (R) 26,2. 3000 m: 1. Podpečan (Z) 10,17, 2. Grmovšek (M) 10,23,1, 3. Saje (Z) 10,28. Skok s palico: 1. Kleut (Z) 2,50, 2. Radič (R) 2,50 (prvo in drugo mesto je odločil žreb!). Skok v daljino: 1. Požar (P) 5,84, 2. Stropnik (Z) 5,70, 3. Kleut (Z) 5,59. Skok v daljino, juniorji: 1. Kovac (M) 5,03, 2. Regoršek (Z) 4,76, 3. Brence (Z) 4,58. Stafeta 4 x 100 m: Tekmovali so skupno juniorji in seniorji s handicapom 35 m. 1. Rapid juniorji (Zorko, Kolbl, Moravčnik, Hobacher) 48,2, 2. Rapid seniorji (Monderer, Jeglič, Mühleisen, Muznik) 48,5.

Kolesarska dirka v Mariboru

Ljubljana in mariborska kolesarska podzveza sta organizirali danes kolesarsko dirko za prvenstvo Dravske banovine. Proga seniorjev je vodila iz Ljubljane v Maribor (135 km), proga juniorjev pa iz Celja v Maribor 71 km. Seniorji so startali ob 6.05 pred cerkvijo sv. Cirila in Metoda na Tyrševi cesti v Ljubljani, juniorji pa na Mariborski cesti v Celju. Cilj za obe skupini je bil Maribor pri mestnem vodovodu na Tržaški cesti. Prva skupina dirkačev se je pojavila okoli 10.30 in jo je število občinstva živahno pozdravilo. Med prvimi sta bila Hermežana Abulnar in Katič, za njima pa so privzeli v krajših in daljših presledkih vsi ostali kolesarji.

Rezultat dirke je bil naslednji: Seniorji (135 kilometrov): 1. Franc Abulnar (Hermes) v času 4,30,17, drugi Julij Katič (Hermes) 4,30,17 in ena petina sekunde, 3. Franc Gartner (Ljubljana) 4,30,18. Juniorji (71 km): 1. Karel Lavrih (Hermes) v času 2,11,10, 2. Josip Sunko (Železničar) 2,15,21, 3. Aleksander Bezjak (Železničar) 2,15,21 in ena petina sekunde. Zmagovalca obeh skupin sta prejela krasni darili, drugi najboljše plasirani pa plakete.

Kratke sportne vesti

Naši teniški šampioni: Palada, Punčec in Kukuljevič, se bodo udeležili velikega teniškega turnirja za prvenstvo Nemčije, ki bo od 3.—11. avgusta v Hamburgu.

Hidden, znani avstrijski reprezentančni vratar, ki je igral zadnje leto za pariški Racing Club de France, bo igral sedaj za nek klub v Montevideu.

Nemška nogometna B reprezentanca je v Reykjaviku (Islandija) v svoji prvi tekmi zmagala s 3:0, v drugi pa s 6:0.

Schmeling in Louis naj bi se po ameriških poročilih pomerila 18. septembra v New Yorku.

Plavalni dvoboj Dunaj-Split bo 8. oktobra v dunajskem kopališču »Diana«.

Lahki atleti Finske so zmagali nad Norvežani s 78:71 točk.

V belgijski »Grand Prix« dirkah je zmagal Caracciola na Mercedes-Benz. Proga 506,6 km je prevozil v 3:12:41, povprečna hitrost 157,506.

Plavalni match USA:Japonska, bo v kratkem v Tokiu. Najboljši ameriški plavalci: Fick, Mc Jones, Flanagan, Medica, Zehr, Higgins in Degener so že odpotovali na Japonsko.

Seja Mednarodne telovadne zveze

BRUSELJ, 21. julija. V hotelu du Rhin, kjer so nastanjene reprezentance evropskih telovadnih zvez, je bila pod predsedstvom grofa Adama Zamojskega, staroste Poljskega Sokolskega Saveza plenarna seja Mednarodne telovadne zveze, katere so se udeležili zastopniki 11 narodov. Od slovanskih sokolskih zvez so se opravičili Jugoslovani in Bolgari. Na seji je bila izvoljena tudi ženska tehnična komisija, ter je bila izvoljena za načelnico sestra Jadviga Zamojska, načelnica poljskega Sokolskega Saveza, za podnačelnico sestra Marie Provaniznikova, načelnica ČOS, za tajnico pa Italijanka Carminatijeva. Načelnstvo mož bo izvoljeno jutri.

Zanimiv popravek

V »Jutarnjem listu« z dne 21. t. m. čitamo na drugi strani pod »Beležkami« zanimiv popravek, ki ga doslovno prinašamo našim čitateljem: »Ljubljana, 20. VII. Uredništvo »Jutra« nas je poslalo, da prinesemo popravek vesti, ki je izšla v »Jutarnjem listu« z dne 19. t. m. na 2. strani pod naslovom »Pučarski načrti Boška Jevtičca«. Ni točno, da je vest o pohodu pristahev g. Jevtičca v Beograd informacija »Jutra«, glasila dr. Kramerja, marveč je »Jutra« z dne 15. t. m. s citatom »Berliner Tageblatt« zabeležilo samo budimpeštansko vest tega lista o organizaciji POF, o kateri se je govorilo, da se bo ta zbrala na Oplencu in potem odkorakala v Beograd. To na prvi pogled resno poročilo je prineslo »Jutra« kot zanimivo poročilo, kako v inozemstvu gledajo na prilike v naši državi. Razumljivo je, da »Jutra« s to informacijo nima prav nobene zveze.

Mi bi k temu dostavili, da že leta in leta niso za resnega jugoslovanskega publicista poročila g. Theodorja Berkesa iz Budimpešte tudi »samo na prvi pogled«, resna. To bi moralo biti posebno »Jutra« znano, ki je v prejšnjih časih imelo o tem gospodu tako mnenje, kakor ga ima ves resni tisk v Jugoslaviji tudi pod spremljenimi razmerami. Zato tudi očitki »Slovenec« zaradi poročil iz »Vremena« nimajo boljše veljave kakor: skaj bi se lonec kolu posmehoval.

Najbrže bo takih popravkov še več v bodoče in to ne samo pri »Jutru«, pač pa tudi pri »Slovenecu«, ker vsa kanonada zadnjih dni ne kaže na boljše viro, kakor so oni gosp. Berkesa iz »Vremena«.

Dnevna pratika

Ponedeljek, 22. julija. Katoličani: Marija Magdalena, pravoslavni: 8. julija. Prokopije.

Dežurne lekarne

Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, Trnkoczy, ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Opozorilo mestne ženske realne gimnazije

Ravnateljstvo zavoda nam sporoča: Na ženski realni gimnaziji vsled sklepa občinskega sveta ljubljanskega v jeseni ni vpisovanja za 1. razr.

Glas slovenske žene

Naša ženska društva

Društvo jugoslovanskih diplomiranih sester

Društvo jugoslovanskih diplomiranih sester je organizacija enega najvažnejših ženskih poklicev, ki bi moral imeti pri nas veliko bodočnost. Diplomirane sestre so otroške negovalke, bolniške strežnice, zaščitne sestre — torej najvažnejše socialne delavke. V triletnem temeljnem šolanju na vseh važnih oddelkih bolnice (na internem oddelku, kirurgiji, ženski in otroški bolnici, v dečjem domu itd.), si pridobavijo vse potrebno znanje, da lahko postanejo odlične sodelavke zdravnikov naših higienskih ustanov. Delajo v večjih domovih, higienskih zavodih, protituberkuloznih dispanzerjih, zdravstvenih občinah in pri OUZD. Po zakonu mora vsak banovinski zdravnik imeti na razpolago vsaj eno zaščitno sestro, v mestih pa tudi več, v skladu s številom prebivalstva. Kajti svoje težke naloge — obiskovanja bolnikov, pouka v higieni, nadzorovanja šol itd. — ne more vršiti sam. Sestra obiskuje po njegovih navodilih bolnike, da pouči svojce o pravilni negi in jo nadzoruje, uči mlade matere, kako je treba negovati otroka in poučuje prebivalstvo v higienskih vprašanjih.

Žal še ni povsod zadoščeno niti zakonitim predpisom, niti vsaka zdravstvena občina nima svoje zaščitne sestre, posebno po mestih jih je premalo. In vendar so ti predpisi jako skromni. Treba je reči, da bi morala vsaka večja vas imeti, če že ne zdravnik, vsaj zaščitno sestro, da bi opravila najvažnejše zdravstveno nadzorstvo in pouk. Treba je pomisliti, kako potrebne bi bile zaščitne sestre za nego in varstvo dojenčkov in otrok v času, ko je mati na delu, najsi bo na polju, v tovarni, uradu ali kjerkoli. Zdaj ostanejo majhni otroci le prepogosto prepuščeni samim sebi. Dečjih domov je bore malo. Ljubljanski dečji dom ima prostora za 25 otrok, v Mariboru se bo dečji dom šele otvoril, v Zagrebu je prostora za 25 do 30 otrok, v Beogradu za približno 90, v Novem Sadu menda za 20 — vsega skupaj torej lahko pride v dečje domove kvečjemu 200 otrok — na 14 milijonov prebivalcev! Po zakonu bi morala vsaka tvornica, ki zaposluje preko določenega števila žensk, imeti svojo dečjo sobo, kjer bi otroci tudi potrebovali strokovnega nadzorstva — le žal teh dečjih domov ni pri nobeni tovarni! Umrljivost dojenčkov je še vedno velika, naš narod je posebno na kmetih slabo poučen o najnavadnejših zahtevah higieni in nujno bi bilo, da se v varstvo otrok ukrene nekaj več kakor doslej. V vsej Sloveniji ni menda niti enega zavetišča, kjer bi mogle matere čez dan, ko gredo na delo, pustiti svoje majhne otroke. (Otroški vrtci sprejmejo le otroke nad 4. letom starosti — in premalo jih je.) V drugih krajih naše države, posebno v Beogradu, skrbe privatna društva za taka »obdaništva« ali »sklonišča«, a tudi najboljša privatna iniciativa ne more zadostiti potrebam, ne more nadomestiti smotrene dela javne oblasti, katere naloga je predvsem, da skrbi za naš naraščaj enako po vsej državi, po krajevnih potrebah. Vsaka vas in vsak mestni okraj bi moral imeti kako sobo ali vrt, kjer bi mogle matere pustiti otroke za časa poljskega ali drugega dela, da ne ostanejo dojenčki pod »nadzorstvom« svojih le malo starejših bratov in sester, ki so sami še tako potrebni nadzorstva — da ne bo toliko otrok utočilo, zgorelo, ker so se sami, brez nadzorstva igrali z vžigalicami, da se ne bo moglo zgoditi, da neobgledeno dete obžre svinjo — takih nesreč je polno. Pa tudi če se ne zgodi nesreča, zaradi splošnih vzgojnih zahtev ni priporočljivo, da se otroci potepajo brez nadzorstva, v bogve kakšni družbi, po ulicah. Tu je treba še ogromno socialnega dela, ki bi ga morale vršiti zaščitne sestre.

Dela je torej več ko dovolj in naša mlada dekleta imajo tudi veselje za ta poklic. V ljubljansko sestrsko šolo se redoma prijavlja več deklet, kakor jih je mogoče sprejeti. Ker je kredita samo za eno leto, sprejmejo samo vsako tretje leto 25—30 deklet. Da so potrebne, pričajo dejstvo, da navadno hitro najdejo službo; dalj ko dve leti ne čaka skoraj nobena. Saj jih je tudi res zelo malo — za vso Jugoslavijo samo 6—700. Razumljivo

va posledica je, da so te, ki so v službi, po večini preobložene z delom, pogosto ne zmorejo naloženih jim prevelikih nalog in pogosto zbolijo.

Diplomirane sestre so si ustanovile svojo organizacijo najprej v Ljubljani, za Slovenijo, 1927. leta. Sledile so organizacije v Beogradu in Zagrebu, in končno so se 1929. leta te organizacije združile v eno pod imenom »Društvo jugoslovanskih diplomiranih sester«. — Društvena centrala je v Beogradu, s sekcijami po banovinah. Večina sekcij je še prav mladih, donavska, zetska in primorska banovina je sploh še nimajo. Društvo je član mednarodne sestrške organizacije, ustanovljene v Montrealu, sedaj s sedežem v Ženevi. Društvo jugosl. dipl. sester izdaja svoj glasnik, mesečnik »Sesterska riječ«, ki izhaja v Zagrebu in je zdaj v drugem letniku. Članstvo v društvu ni obvezno, vendar je večina sester organiziranih, v Sloveniji tri četrtine.

Organizacija se bori za izboljšanje delovnih in plačilnih pogojev, ki so pogosto res obupni. Bori se za zakonitev 8—10 urnega delavnika, kajti sedanji povprečni delavnik znaša 13 ur, brez nedeljskega počitka. Bolje je tam, kjer je sestra zaposlena v uradu in ima uradne ure. Sestre pri zdravstvenih občinah imajo povprek 56 tedenskih ur. Najhuje je po zavodih, kjer je sestra dostikrat premalo in morajo te preveč delati — dostikrat 70—80 ur tedensko ali več. Dobe se bolnišnice, kjer je le ena sestra za dan, ena za noč. Neka sestra je imela pri polnem dnevnem delu še vsako drugo noč nočno službo. Razumljivo je, da takega dela tudi zdrav organizem ne zdrži. Tudi s tedenskim počitkom je slabo. Le malo je sester, ki uživajo redni nedeljski počitek ali kot nadomestilo prost dan med tednom. In vendar je njihovo delo ravno po zavodih silno naporno in odgovorno! Organizacija se ne bori le za svoje članice, temveč v korist dela samega, ako zahteva skrajšanje delovnega časa in redni počitek za sestre.

Diplomirana sestra ima pravico na isto plačo kakor absolventka učiteljica, toda le malo jih je redno nastavljenih, in te so dolgo čakale na nastavitev. Po večini so nastavljene kot dnevnice 6—700 Din mesečne plače. Pripada jim tudi hranarina in stanovanje in ponekod to tudi dobivajo, drugod pa tudi ne. — Organizacija diplom. sester zahteva referentko pri ministristvu za socialno politiko in narodno zdravje, ki bi se mogla zavzeti za njihove zahteve, ki so kakor rečeno, obenem zahteve za obče izboljšanje socialnega skrbstva. Čim več bo sester in čim znosnejša bo služba posameznice, tem bolje bo služba opravljena. In za tako važno stvar, kjer gre za zdravje naroda, posebno naraščaja, bi ne smelo »manjkati kreditov«. Kdor varčuje pri zdravju in mladinskemu skrbstvu, varčuje na škodo naroda!

Lepa žena — lepa obleka

Slika na levi kaže primer fine, osebno po vzdržane eleganca v izbiri večerne toalete, desna slika pa nudi upeel primer ljubke popoldanske obleke.

Kratke vesti iz ženskega sveta

Uradna posredovalnica zakonov. — Japonija spada med one dežele, ki se najbolj boje padanja porodov. Tako je tokijski župan ustanovil celo uradno posredovalnico za zakone, da bi dvignil število porodov. Ze v prvem tednu je prejela posredovalnica 1890 predlogov.

Ženska policija. 12. julija je pariška policija namestila prvi dve policijski. Policistke nosijo svetlo modre uniforme s službenim znakom policije, ki jim daje iste pravice, kakor jih imajo njihovi moški tovariši. Te dni časa bodo zaposlili še več žensk v policijski službi. Kakor v Švici bodo tudi v Franciji zaposlene predvsem pri socialnem delu in za zaščito žen pred napadaleci ali vsiljavci, n. pr. na kolodvorih. Ni dvoma, da so za marsikako panogo policijskega dela, posebno za ravnanje z ženskami, žene bolj primerne kakor pa moški. Tudi naša ženska društva so že ponovno predlagala namestitev žensk v redni policijski službi, in bi bilo dobro, ako bi se tej prošnji ugodilo.

Razstava češke pisateljice. V Češki Skalici se vrši razstava del znane češke pisateljice Božene Nemcove, ki se imenuje po njenem

najbolj znanem delu »Babička«. Te dni je obiskal to razstavo 10.000 obiskovalcev, nek dijak, ki je dobil v spomin zbrana dela Nemcove. Razstava bo odprta še do 4. avgusta.

Žena in radio. Največ ženi posvečenih ur ima japonski radio, trikrat toliko kakor povprečne evropske in ameriške oddajne postaje.

Enakopravnost žene. Na dnevnem redu prihodnjega zasedanja DN v septembru bo razpravljanje o ženinem položaju v javnosti, s posebnim ozirom na dogovore panamerikanške konference v Montevideo. Gre predvsem za ženo enakopravnost v javnem življenju, za pravico do službe tudi poročene žene, in pravico žene, da sama izbere svoje državljanstvo, neglede na državljanstvo moža.

37 novih pilotk v Rusiji.

Iz Moskve poročajo, da je te dni položilo pilotski izpit 37 ruskih žena. Po izpitu so bile sprejete v letalsko službo. Skoro vse so se vestno udeleževale vaj takozvane fingirane civilne vojne in so bile spričo izredne spretnosti in sposobnosti odlikovane z vojaškimi odlikovanji »zaradi junaškega zadržanja pred razrednim sovražnikom«.

Glas naših izza meje

Dve pomembni slavnosti

v št. Tomažu pri Celovcu

Slovenske zadrge so tisti trdni temelji, ki tudi v najtežjih razmerah pomagajo ohranjati slovenskemu življu svojo narodno zavest in obdržati premoženje. Zgodovina slovenskih zadrug na Korškem je v vrsti grenkob svetla točka, ki kljub težkim razmeram še vedno velja. Zasluga slovenske zadrugne zavesti in moči je, da danes še vedno lahko s ponosom zremo na slovenski št. Tomaž v neposredni bližini Celovca. Samo mi, ki tu živimo, vemo, kaj nam pomeni naša Hranilnica in posojilnica. Zato smo tudi bili iskreno veseli dneva, ko je ta naša zadruga obhajala 25 letnico svojega obstoja. Razveselila so nas poročila o delovanju zadrge v zadnjem poslovnem letu, bodrilno pa so na nas delovali tudi podatki, ki jih je v svojem govoru nazival zastopnik »Zveze koroških zadrug v Celovcu«. Prva naša slovenska zadruga ustanova je pred tremi leti slavila 60 letnico. Pa smo le »vindišarji« kulturni in civilizirani ljudje in ni treba biti nikogar sram, da spada v naše vrste!

Trnjeva je bila pot, ki jo je moral prehoditi ustanovitelj naše zadrge, tedanji naš župnik in sedanji prošt v Podkarnosu, č. g. Ivan Brabenec. Hodil jo je po besedah apostola Pavla: — Dober boj sem bojeval! — M. smo mu za vse njegov požrtvovalni trud hvaležni. To je edino, kar more manjšinski narod dati svojemu delavcu, vendar je to trajnejše in lepše mimo hrupnih oblik. Ko bo častitljivi delavec v vinogradu Gospodovem in našem narodnem vrtu že zdavnaj iz večnega miru gledal naše boje, bodo rodovi, ki jih danes še niti ne slutimo, s spoštovanjem in z ljubeznijo izgovarjali njegovo ime.

Petindvajsetletnica naše hranilne in posojilne zadrge je bila hkratu jubilej dela tega požrtvovalnega moža. Sedanji načelnik g. Andrej Šturm je v toplih besedah slavil ob tej priliki zadruginega ustanovitelja g. prošta Brabence in mu je v skromno priznanje njegovih velikih zaslug poklonil diplomu, ki je delo slikarja-umetnika, koroškega rojaka Gražerja iz Celja.

Dve pomembni resnici sta se nam vtisnili v srce ob tej dvojni slavnosti: »V svojih delih sam boš živel večno!« kliče s pesnikom našemu g. proštu, vsem pa, ki ste bili osebno ali v duhu z nami, ponavljam staro naše geslo: »V slogi je moč!« Ob teh dveh skalah se mora razbiti vsak sovražni napad.

DOPISI S KOROŠKEGA.

Goselna vas. Tekmo žanjic smo imeli ono nedeljo tudi pri nas. Prišle so k nam številne množice iz vse Podjune. Šmihelski godci so nas zabavali, na Eberweinovi njivi pa se je pomerilo v spretnosti kmetijskega dela 12 podjunskih deklet. Po končani tekmi smo žanjicam po stari šegi postregli s tečno malico. To je bilo življenja in radosti in veselega navdušenja! Zahvaljujemo se prirediteljem in jim ključemo: »Le krepko zasadijte plug v te sočne brazde!« Dokler se bomo zavedali svoje zemlje, nas ni strah za našo lepo slovensko besedo! Le kmalu na veselo svidenje!

Sele. Saj nemara veste, da so nas borovelski nemčurji krstili za »Kranjsko republiko«. Da bodo pomirjeni, vam danes sporočam, da smo čisto pošteni Korošci, toda slovenski, seveda. Oblast to ve bolj natanko ko nemčurji in nam celo toliko zaupa, da je našo občino določila za kraj vojaških vaj. Vršile so se od 1. do 16. julija tu pod Košuto

Goriška dobi novega prefekta

Od 92 italijanskih pokrajin jih te dni dobi skoro tretjina nove prefekte. Med njimi je tudi goriška pokrajina, v kateri je dobri dve leti vedril in oblačil prefekt Salvatore Intronu, ki je zdaj premiščen v Akvilo. Na njegovo mesto pride prefekt dr. Tommaso Ciampone. Novi prefekt je iz Cuneja v Abrucih. Takoj po vojni je bil dodeljen guvernerju v Dalmaciji in ima tudi ženo iz Zadra. Potem je prišel v Rim k glavni direkciji za javno varnost in v kabinet ministrstva notranjih zadev. Nato je služboval v Katancaru in v Akvili. Kakor znano, se pod fašističnim režimom osebnim izpremembam ne pripisuje posebnih važnosti, ker pomenijo v stilu fašistične hierarhije premestitve na nizkih in visokih mestih samo »menjavo straže«.

Drobne vesti iz Primorja

Nova kategorija delavcev... Pokrajinsko združenje fašistične industrijske konfederacije opozarja industrijske tvrdke, da bo ob prejemih novih delavcev pazilo na to, če imajo delavci pod orožjem kaknega bližnjega sorodnika, ker jim gre v tem primeru prednost pred drugimi delavci.

Znižanje živilskih cen. V Italiji prodaja vsakdanjih potrebščin na drobno ni svobodna, temveč se ravna, kakor pri nas med svetovno vojno, po cenah, ki jih vsakih 14 dni nanovo določa poseben pokrajinski mednarodni odbor. V tem mesecu so se cene nekoliko znižale — v nasprotju s podražitvijo pšenice na debelo. Vkljub temu so po naših pojmihi cene še vedno visoke. Tako stane n. pr. moka v nadrobni prodaji 1.45 do 1.55 lir za kg, navaden kruh 1.25 do 1.30, bel kruh pa 1.70. Meso od 4.40 do 6.80 odnosno teletina 4.80 do 7.60.

Nezgode. V Gorici je med spanjem padel s senika posestnik Leopold Leban in si zlomil roko. Ivan Bregant iz Gorice je padel s kolesa in se potolkel po obrazu. Avtomobil je pri Pevmi povozil dva kolesarja, Mihaela Devetaka in Viljema Baliča, oba iz Peči pri Mirnu. Pri Kojkem je pogorela hiša Mariji Drufovka; škoda je 10.000 lir, ki je pa pokrita z zavarovanjem.

Brezposelnost. V vsej Italiji je bilo v mesecu juniju brezposelnih 638.100, od teh 519.456 moških in 118.643 ženskih. V Julijski Krajini z Zadrom vred je znašalo njih število 26.790. V primeri s prejšnjim mesecem se je število brezposelnih zmanjšalo v vsej državi za 117.249. Italijanski listi pripisujejo ta uspeh uydbi fašistične sobote, ki dovoljuje največ 40 ur dela na teden. Dejansko pa so prinesla to znatno olajšanje brezposelnosti razna sezonska dela in pa brezštevilni vpoklici pod orožje.

Novi ljudje v starih oblekah

Življenje po moskovskih ulicah ni tako kakor v drugih velikih mestih, piše O. Kautsky v večerniku »Prava Lidus«. Pariz ima prav toliko prebivalcev, vendar se vam v Moskvi zdi, da je desetkrat toliko kakor Pariz. Ljudem se vemer nekam mudi. Po zadržanju Američanov simbolizira ta naglica tendenco vsega življenjskega boja

Napredovati

danes spet malo naprej, bolje, več nego včeraj. To pa ne gre tako naglo, kakor bi človek hotel. Želiš na drugi kraj Moskve, prideš na postajo električne železnice, električnega ali navadnega avtobusa, pa že povsod najdeš ljudi, ki imajo isto željo, kakor ti. Zdaj je treba čakati. Avtobus pridrvi, že spet odpelje, ti pa nisi prišel na vrsto. Pred seboj vidiš odprte knjige, časnike in učbenike.

V tramvaju je polno ljudi. Tudi v magacinih, po umetniških galerijah, po protiklerikalnih muzejih in dopoldne tudi v parku kulture in odmora. Srečuješ ljudi v hodničnih srajcah z usnjatimi torbami, srečaš veselo in debelušno dekle, tu tam Čerkeza, Kitajca, Tatarja, Japonca ali kakega drugega Azijca. Azijec kakor iz pravljice, tajinstven po narodnosti in s turbanom na glavi, drvi po širokih stopnicah na prekrasni Metro (podzemsko železnico) tako brezbrizno, kakor da se vozi z njim že najmanj 20 let.

Otroško igrišče

v kulturnem parku je razgrnjeno na jasnem, popoldanskem solncu. Otroci v starosti od 4 do 7 let sede za lepimi malimi mizicami na stolih, pletenih iz protja, modelirajo, slikajo Ljenu, Čepajeva in svojo staro mater. Na drugem prostoru igra starejša deca wolleball in deklice po taktu vojaške godbe plešejo krakovjak.

V teh otroških mestecih nekaj otrok stanuje in se tam tudi hrani. Stroške navadno krije tovarna. Nehote se spomnim Pjetrove slike Rusije iz minulosti, ki sem jo videl v Trečakovi galeriji. Trije nekako osemletni otroci z izmučenimi lici in rahiličnimi nogami so vpreženi v tovorni voz. Za njimi stopa človek, ki drži prejšnji simbol velike Rusije: knuto.

Predstava v kinematografu

se začne vsake četrte ure. Toda dvorana za koncert je že polna. To je zopet čisto rusko. Zvočnemu filmu so tu odprli koncertno dvorano, kjer občinstvo čaka na pričetek predstave. In kako se vedejo ti ljudje v obleki iz prejšnjega desetletja. Nekateri na koncertu čitajo. Preko njihovih glav lahko čitate naslove časni-

kov: »Pravda«, »Večernaja Moskva«, »Izvestija«. Drugi poslušajo godbo. Nihče izmed njih pa ne prha blazirano skozi zobe in ne cmoka. Semkaj bi bilo treba posaditi milostljivo gospodo iz ostale Evrope, ki glasno je slaščice in med predvajanjem filma zmerja služilke. Tu ni bedaste reklame za »Radion« in »Trilisin«. Mesto tega predvajajo izvlečke iz novih vpriporitev moskovskega gledališča in tudi ti izvlečki so do skrajnosti umetniški.

Moskva je čudovito mesto,

čudoviti pa so tudi ljudje v njej. Poleg stare hišice, čije dvorišče smrdi po sto-

tero živalskih nečnagah, stoji velikan-ska hiša, ki ima 1500 stanovanj. V isti ulici stojite takorekoč z eno nogo v srednjem veku, takoj za vogalom pa vas pozdravlja moderen bulvar s krasnim asfaltom, ki se svetli kakor zrcalo. Na vseh krajih grade po 18 nadstropne palače.

V parku igra vojaška godba. Po klo-pel sede zaljubljeni mladi pari, v paviljonu na otroškem igrišču se igrajo mladi ljudje. Večinoma se deklice igrajo med seboj, kar pomeni, da igra pri njih ni sredstvo za medsebojno spoznavanje obeh spolov. Dve deklici igraata neko narodno igro. V tej je toliko mladine in življenske vedrine, da si tega blaziran zapadnjak niti ne more misliti.

Tajne živalske duše

Pred leti je že naš domači znanstvenik, vseučiliški profesor dr. France Veber, razpravljal v »Grudi« o živalski duši. Takrat je razprava dvignila dokaj nepotrebnega prahu, ker so neki ljudje hoteli spisu podtakniti — versko-politične tendence, ki jih seveda ni zasledoval. Kakor že marsikaj v naši zgodovini, je bilo tudi to razburjenje značilno za male in malenkostne slovenske razmere. V širšem obsegu in s svobodnejšo perspektivo pa lahko pogledamo to vprašanje sedaj, ko imamo pred seboj poročilo o zborovanju Nemske zoološke družbe, ki je te dni zborovala v Stuttgartu. Kar bi bilo doma greh, je zunaj spoznanje, in kar bi bilo doma zločin, je zunaj odkritje. Tako pač Slovenci vedno in povsod dokumentiramo, da smo majhen narod, ki se noče (ne rečem: ne more) povzpeti nad nivo malih osebnih in strankarskih nasprotij, ki so prav tako smešna, kakor vse tisto naše medsebojno blatenje, ki ga v svoji megalomaniji smatramo za idejno borbo. Noče pa zato, ker največkrat ne sme! kot žrtev vladajočih predsodkov.

V Stuttgartu je torej zborovala Zoološka družba. Poročilo pravi, da smo v opazovanju in raziskavanju življenja, ki nas obdaja, v zadnjih letih precej napredovali. Čujmo torej:

Riba in deževnica se učita.

Da se lahko uče tudi najnižje stoječe živali, je že pred leti dokazal monakovski zoolog v. Frisch, ki je prtilikavega soma naučil, da je vselej na določen žvižg priplaval na površje. Drug, še čudovitejši poskus, je dokazal, da je mogoče učiti tudi navadno glisto-deževnico, ki torej niso čisto brez duševnih sposobnosti. Deževnica je namreč v rovu, napravljenem v obliki črke »T«, spoznala, da jo v levem delu zmeraj zadene elek-

trični tok in je jela lezti samo po desnem delu rova.

Golob šteje do tri.

Še bolj zanimivi mimo teh starejših poskusov so morda uspehi, ki jih je dosegel prof. Oton Köhler (Königsberg), ko je učil goloba računstva. Na kongresu je celo predvajal film o tem. Golob naj bi se naučil šteti. V ta namen so položili predenj deščico z dvema zrnoma, drugo pa s tremi zrnji. Ako je golob pozobal dve zrnji, se mu ni zgodilo nič. Kakor hitro pa se je dotaknil deščice s tremi zrnji, ga je ta s pomočjo posebnega mehanizma udarila po glavi. Na ta precej zgovoren način se je golob naučil ločiti dve zrnji od treh. Skraja mu je bilo treba tri zrna razvrščavati v obliki trikotnika, ki pa so ga zmeraj bolj nižali, dokler niso zrna stala v ravni vrsti.

Kaj je kup?

Golob je torej poslej pozobal povsod, kjer so mu nasuli po tri zrna, samo po dve, tretje pa je lepo pustil. Njegov učitelj je sedaj napravil korak dalje in je nasul golobu po štiri zrna. Kar se je nato zgodilo, dokumentarično prikazuje film. Golob prileti, pozoblje dve zrnji, se zdrzne, ne ve kaj početi in naglo odfrči.

Še bolj presenetljiv je uspeh golobovega srečanja s — petimi zrnji. Golob prifrči, pozoblje dve zrnji in ima menda občutek, da je tega še dovolj na razpolago, pozoblje še tretje zrno, nakar se ga nenadoma loti divji strah in odleti. Seve, moral je šele spoznati novo laž. Prihodnjik je bilo videti, da si je žival že na jasnem. Pozobala je samo dve zrnji, ostala tri je pa pustila v miru. Za goloba pomeni to vsekakor velik računski uspeh! Pri šestih zrnjih pa seveda ni mislil več na štetje. Šest ni zanj nič več število, ampak že kup! Slične uspehe kaže desiranje liščkov.

Odločilna pa je pri teh poskusih v pri-

V varietetu

Imenitno! Ali igrate tudi po naročilu? — Potem prosim »Dve let' in pol sva se midva ljubila«.

meru s poskusi s psi okolnost, da je pri psih vedno navzoč človek, med tem ko so bili ptiči navezani čisto sami nase.

Orlovo oko in rumeni madež.

Da orel lahko iz silne višine opazi miško, ki teka po polju, je sposobnost, ki jo človek čisto občuduje. Zakaj orel tako dobro vidi, je v svojem zanimivem poročilu pojasnil dr. E. Menner. Kakor mi ljudje, ima tudi orel na svoji šarenici rumen madež. Ta je urejen tako, da deluje kakor raster in razstavi celotno sliko vnanjega sveta v same podrobnosti. Rezultat tega je, da orel opazi tudi čisto majhne gibe. Poskus s foto-grafsko kamero je dovedel dr. Mennerja do te razlage. Ako namreč poskušamo v zraku visoko leteče ptice gledati in naslepiti, so te skoraj nevidne. Ako pa napravimo na slepico rumen madež s koščkom rumenega papirja, takoj lahko razločno opazimo ptice, ki letajo v višini semintja. Vidimo jih namreč, kako za rumenim madežem izginjajo in se zopet pojavljajo izven njega.

Nagon in možgani.

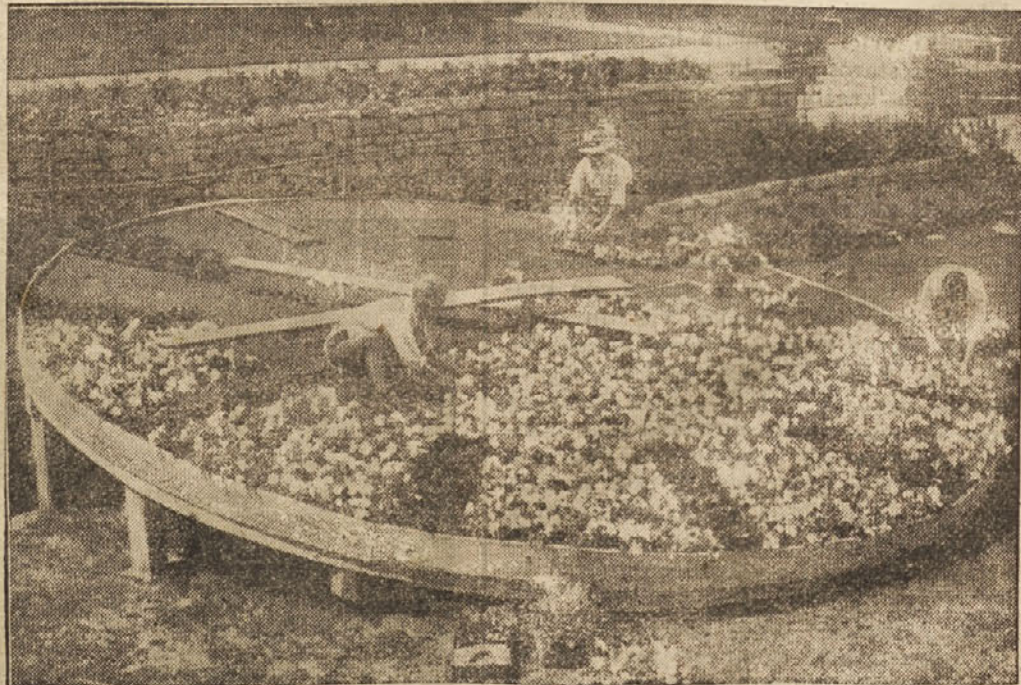
Odnose med nagonom in možgani tež dednostjo je raziskal prof. dr. Gierberg. Presajal je delce možganov z živali na žival in ugotavljal, kako se taka v mladosti izvršena izmena pozneje pojavlja. Izkazalo se je, da so lastnosti posamezne vrste zvezane s temi možganskimi delci. Žaba na pr. ki je dobila presajen del krtovih možganov, čez nekoliko časa skoraj sploh ni več kazala zanimanje za žabje probleme. Temu nasproti pa je presenetljivo poskušala riti. To dakuje, da je hotela postati krt in se je čutila za krta.

(Poročilo je prosto podano po listu »Münchner Neueste Nachrichten« št. 192 z dne 16. julija t. l.)

Francoski častniki letnika Aleksander Jugoslovanski

Vsako leto dobi letnik, ki dovrši slavno francosko vojaško akademijo Saint Cyr v Versaillesu posebno ime. Letos je letnik dobil ime Aleksander Jugoslovanski. Iz te šole izvirajo francoski častniki izza leta 1808. Med slovesnostjo morajo bodoči častniki, kakor kaže slika, poslušati slavnostni govor kleče.

Cvetlična ura

Na letošnji cvetlični razstavi v Berlinu je bila razstavljena na prostem ta svojevrsna cvetlična ura. Velikanska kazalca krožita nad cvetlično gredo, ki meri v premeru 6 in pol m. Kolesje za uro je nameščeno pod gredo. Greda je zasajena z nad 1000 belih petunij, iz katerih se odražajo rdeče petunije. Iz teh so sestavljene številke za uro.

Citajte in naročajte
„Glas naroda“!

„Slavija“

Jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani

Gospodska ulica 12, telefon št. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Oslje.

Prosvetac v Ljubljani, združba s a. s., predstavnik I. Albrecht, za uredništvo odgovarja Milan Zadnok, tiska tiskarna »Merkur«, predstavnik O. Mihalek, vai v Ljubljani.